

Søknad om bygdevekstavgift

Solund og Fedje kommunar

23. juni 2023

Innhold

1. Innleiing	3
1.1 Om Solund og Fedje kommunar	3
1.2 Befolkning.....	4
1.2 Næringsutvikling og pendling i Solund og Fedje kommunar	6
1.4 Kjende utviklingstrekk, utfordringar, særtrekk og mogelegheiter i regionen	10
1.5 Kommuneplanen sin samfunnsdel	11
Solund	11
Fedje	11
1.6 Samarbeid mellom Solund og Fedje	11
2. Prosjektbeskriving	12
2.1 Mål for prosjektet.....	12
2.2 Prosjektarbeidet fase 1.....	12
Aktivitatar	12
Samarbeid.....	13
Kritiske suksessfaktorar	14
Prosjektorganisering.....	14
Økonomi	14
Tidsplan	14
2.3 Om fase 2.....	15
Konkretisering av tema i fase 2	15
Resultatmål av fase 2:	18
Effektmål av fase 2:	18

Framsida foto:

Pollatinden - Dronningfjellet, Solund. © Anne Kristine Dyrdal.

Fedje. © Visit Bergen.

Fedje. © Fedje - landsbyen i havet.

TB Bison. © Bukser og berging.

Hellisøy fyr, Fedje. © Feddie Distillery.

Hardbakke, Solund. © Valldal Fjord Lodge.

MS Sulebas. © Skipsrevyen.

Lågøystolane, Solund © Sverre Hjørnevik.

Solund Verft © Solund verft.

1. Innleiing

1.1 Om Solund og Fedje kommunar

Kommunane Fedje og Solund er nabokommunar i Vestland fylke, med felles kommunegrense i sjøområda. Det er mange fellestrekk mellom kommunane knytt til infrastruktur, geografi og potensiale i næringsgrunnlag. Begge kommunane tilhøyrer sentralitetsklasse 6 og er reine øykommunar som er avhengig av ferje eller båt for å få tilgang til eit rekkje tenester meir sentrale strøk. Det er dårlege kommunikasjonar knytt til å vere del av ein felles bu- og arbeidsmarknadsregion og generell svak samfunnsutvikling/næringsutvikling. Kommunane forvaltar lange strekningar med strandsone og store sjøområde. Busetjinga er derimot ulik i kommunane, der Fedje har fast busetjing på ei øy, har Solund fast busetjing på femten øyar, der ein del er utan veg eller brusamband med kommunesenteret.

Vi ynskjer å arbeide for bulyst i kommunane våre. Vi meiner at vi har viktige verdiar å tilby som storsamfunnet ikkje har. Vi er «diamantar» for det gode liv. Vi slit med å få dette fram – å bygge omdømme og gi informasjon til folk som ynskjer eit enkelt, berekraftig og roleg liv tett på naturen, og med gode sosiale band. Einsemd er noko av det mest krevjande samfunnet står over framover. Her er vi rusta betre enn dei store kommunane. Berekraftsmål nr 17 er enkelt å gjennomføre hjå oss – heile samfunnet løftar i lag – kommune, næringsliv, frivillige lag og diverse eldsjeler.

Det er mange i kommunane våre som er veldig glade i og stolte av lokalsamfunnet vårt, som bur her og som ynskjer å etablere seg og skape gode liv for seg og sine, hos oss. Det blir gjort mykje, ein får til mykje og det blir skapt store verdiar, så det er ingen grunn til «å stå med lua i hand» ovanfor storsamfunnet. Det er likevel slik at det ikkje er vekst i samfunna våre. For å handtere situasjonen med ei auke i behov og mindre økonomisk handlingsrom treng vi gode grep for å sikre verdiskaping, inntekt og gjere nødvendig omstillingar, som gjennom ein bygdevekstavgift. Det er mykje engasjement og ressursar i desse lokalmiljøa og i folka her. Ein bygdevekstavgift kan nyttast til å sette dette engasjementet og desse ressursane i system.

Det er avgjerande for våre kommunar å stabilisere folketalet og kanskje å auke det. Å handtere demografisk utvikling vil bli heilt nødvendig framover viss vi skal klare å levere likeverdige tenester til innbyggjarane våre. Omstilling er eit anna grep der vi må utforske nye måtar å løyse oppgåvene på for å kunne gi same tilbod eller betre enn dei store kommunane.

Begge kommunane har eit sårbart næringsliv knytt til endringar i rammene, og har stort behov for at det blir lagt godt tilrette. Begge kommunane har meir og mindre verksemdar knytt fiskeri, havbruk og

sjøfart, naturleg tilgrensande næringar og reiseliv. Solund kommune er sterk på akvakultur og fiske, verft og mekanisk industri. Tradisjonelt har Fedje hatt mykje fiskeri, fiskeforedling og mekanisk industri, men alle desse næringane er no borte. Fedje kommune har mista den store aktiviteten knytt til desse næringane på grunn av rasjonalisering og manglande stordriftsfordelar. Både Fedje og Solund er ein god stad for akvakultur på grunn av at ein unngår dei store utfordringane knytt til miljø og ureining som Vestlandsfjordane slit med, men det kan syne seg vanskeleg å få realisert areal i kommuneplanen. Havbruksfond, blant anna, er særskild viktig for den økonomiske situasjonen i kommunane. Rammevilkår og utvikling av dette fondet er avgjerande for at kommunane skal halde opp eit akseptabelt nivå på tenestene. Fedje kommune ynskjer å realisere areal som ligg i kommuneplanen, og som det er motsegn til, og i tillegg sjå på moglegheiter for nye areal i rulleringa av arealdelen av kommuneplanen.

Infrastruktur er ei utfordring når kommunen er ei øy. Vi er heilt avhengig av båt/ferjetransport. Det er to problemstillingar knytt til dette. Den eine er regularitet. Vi blir veldig sårbare når ferja/båten ikkje går. Dårlig vær kan ingen gjere noko med – men tekniske problem, grunnstøyting, erstatningsbåt/ferje og spesielle vêrfenomen, som tåke, gir store utfordringar. Det gjer at innbyggjarar er usikre på om dei kan planlegge turen, og slike uføresette hendingar gjer at folk vel å flytte. Det blir ei psykisk belastning. Den andre utfordringa er at vi treng utvikling av nye transportruter for å bli innlemma i ein regional bu og arbeidsmarknadsregion. Her har vi gått i dialog med fylkeskommune utan å komme vidare. Det viktigaste argumentet deira er at kostnadane blir for høge. Viss vi hadde hatt pendlarruter til Øygarden/Mongstad/Sløvåg/Hyllestad/Gulen/ Fjaler så ville dette opna ein ny bu og arbeidsmarknadsregion.

Ei problemstilling som er avgjerande for vekst og utvikling i våre kommunar er bustadbygging. Private bygger ikkje fordi dei låser kapital som dei ikkje får gevinst på, slik dei får i tettbygde strøk. Dei profesjonelle utbyggjarane ser ikkje gevinst i å utvikle bustadområde i kommunane våre. Kommunen må drive all tomte- og bustadutvikling sjølv. For å ha eit fortrinn treng vi attraktive tomtar, med utsikt, og nær sjø. Strengt plangrep gjer det vanskeleg å bygge i LNF og strandsone, og det er vanskeleg med å få omregulert attraktive LNF-areal til bustad, eller næring for den del. Her er kommune og regionalt nivå ueinige i kva som er regionale og nasjonale interesser.

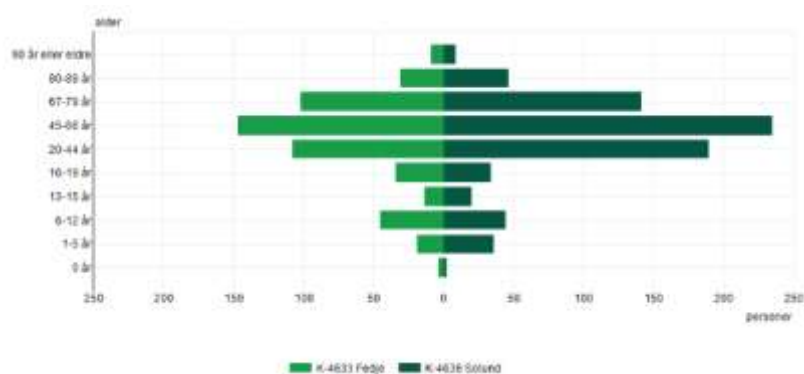
1.2 Befolkning

Begge kommunane har hatt folketalsnedgang dei siste åra (tabell 1), demografiutviklinga visar ein aldrende befolkning (tabell 2, 3 og 4).

	1998K1	2013K1	2018K1	2023K1	%-vis endring 1997-2023
Fedje	672	569	561	513	-23,7
Solund	1024	842	807	756	-26,2 %

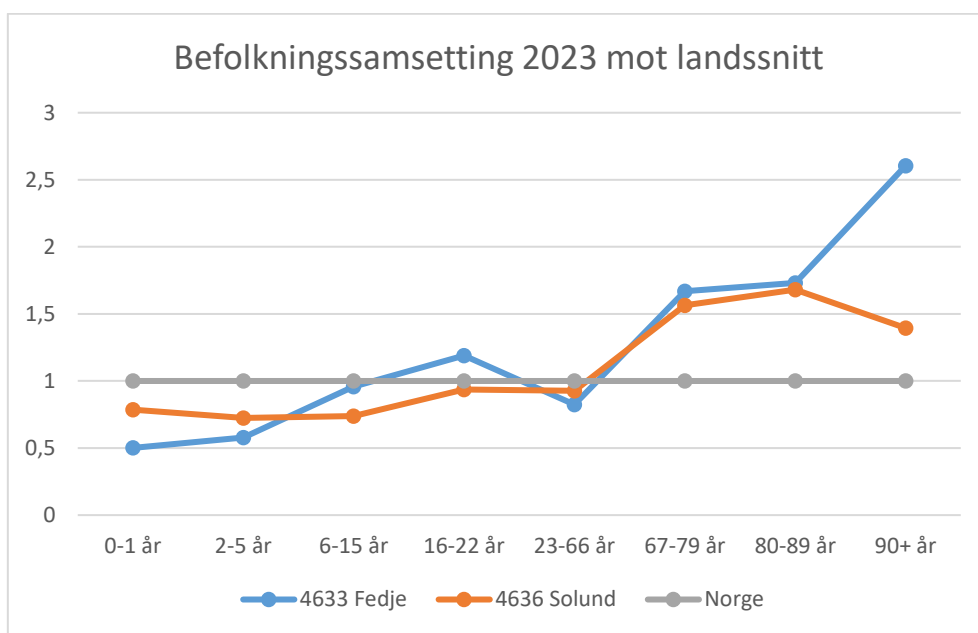
Figur 1 Endringar i befolkninga i løpet av kvartalet, for kommunar, fylke og heile landet (K) 1997K4 - 2023K1. Kjelde SSB Tabell 01222. <https://www.ssb.no/statbank/table/01222/>

Befolkningsutviklinga og demografien i kommunane er nokså lik som ein ser i tabell 1 og 2.

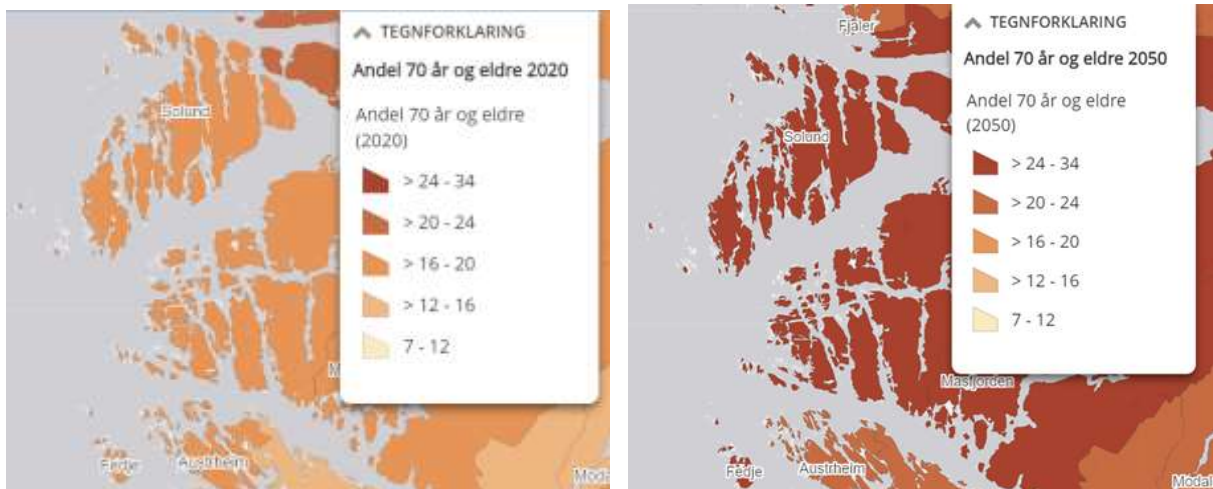
Figur 2 Befolkning.. Kjelde SSB Tabell 07459. <https://www.ssb.no/statbank/table/07459/>

I tabellen under er 1 gjennomsnitt for landet. Tal eittåringar er som ein ser under landsgjennomsnittet i begge kommunane. Fedje har 50 % av gjennomsnittet, medan Solund ligg på 79 % av landsgjennomsnittet. Tal eldre er vesentleg høgare enn gjennomsnittet i landet for aldersgruppene 67-79 år, 80-89 år og 90+ år, der tala ligg på 156% - 260 %.

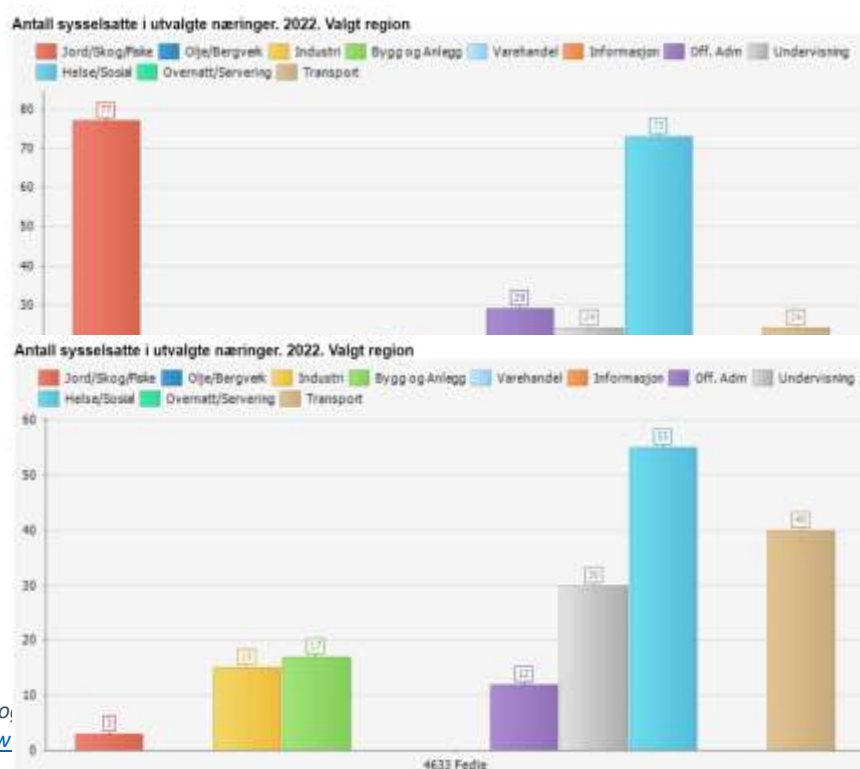
Figur 3 Tabell E-k: Indeks for berekna utgiftsbehov for kommunane 2023. Kjelde Grønt hefte, s. 239: <https://www.regjeringen.no/contentassets/744de1ad6f0f4df09311c33edd01ae99/2023/gront-hefte-2023.pdf>

Figuren under visar SSB si framskriving av gjennomsnittleg alder i kommunane.

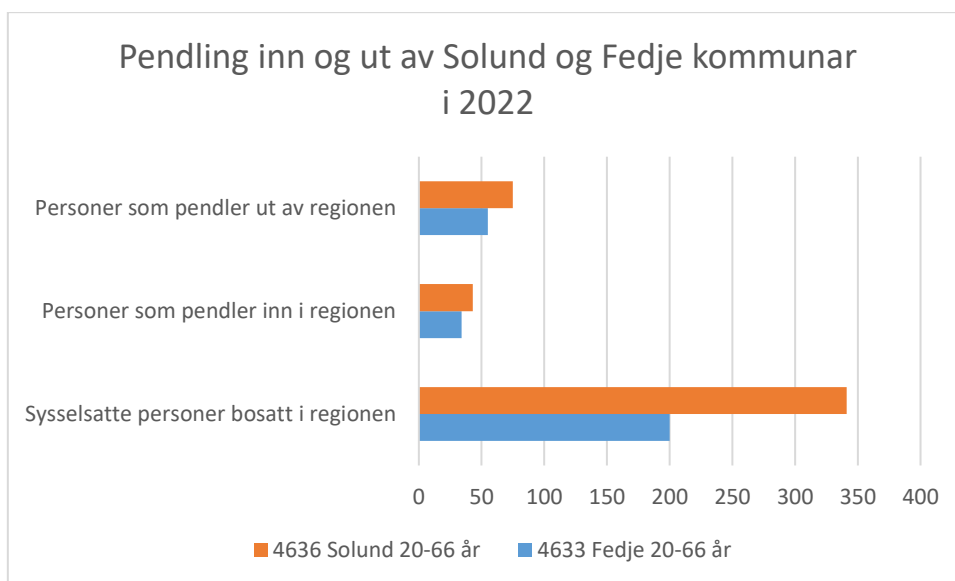

1.2 Næringsutvikling og pendling i Solund og Fedje kommunar

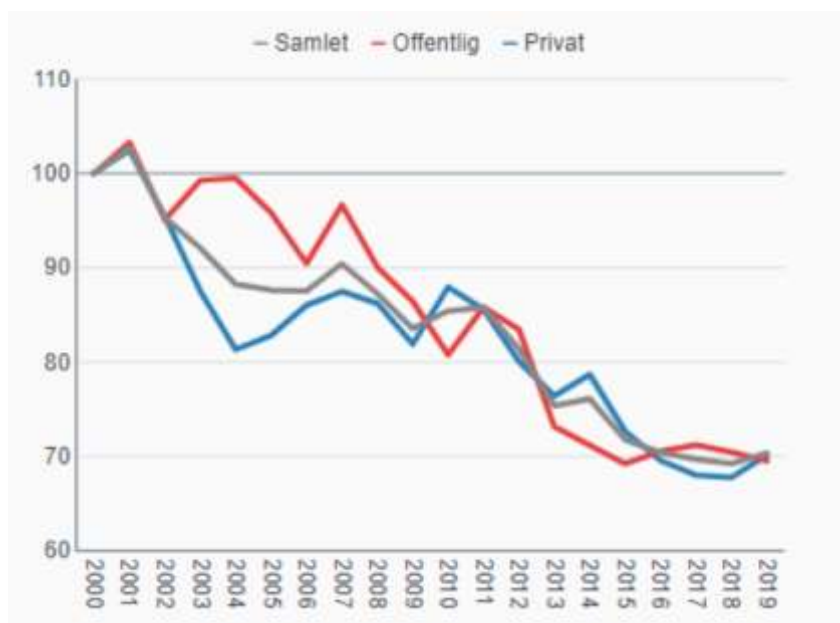
Næringslivet i dei to kommunane er prega av geografien, ressursane i kommunane og nærleiken til havet. Næringsane som går igjen er fiske, havbruk, transport, besøksnæring, verkstadindustri og landbruk i varierende grad, i tillegg til offentlig tenesteyting. Besøksnæringa sysselset i stor grad som ei binæring saman med anna arbeid – det som vi på kysten kallar «mangesysleri», ei vidareutvikling av kombinasjonsyrket fiskarbonden. Besøksnæringa kjem difor ikkje fram i statistikken, men er kjent av lokalkunnskap.

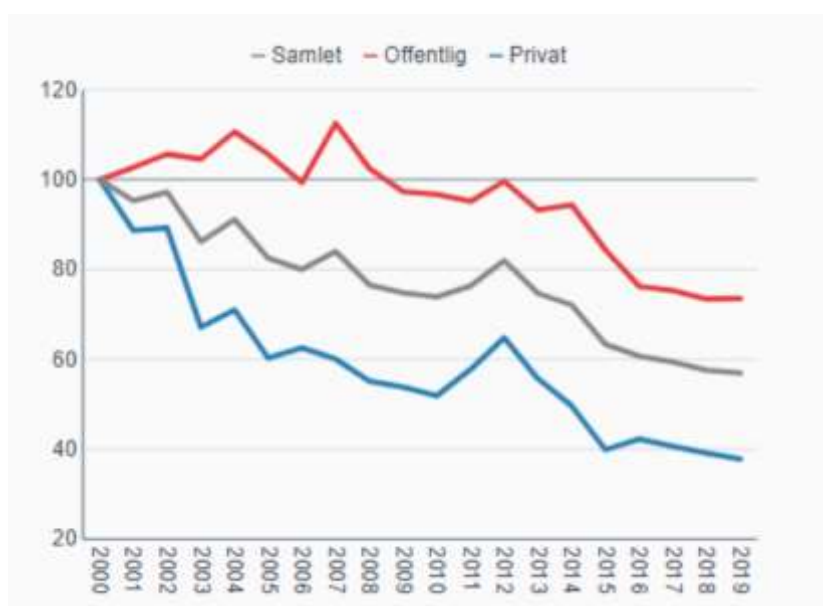
Figur 6, 7 og 8
<https://www.ssb.no>

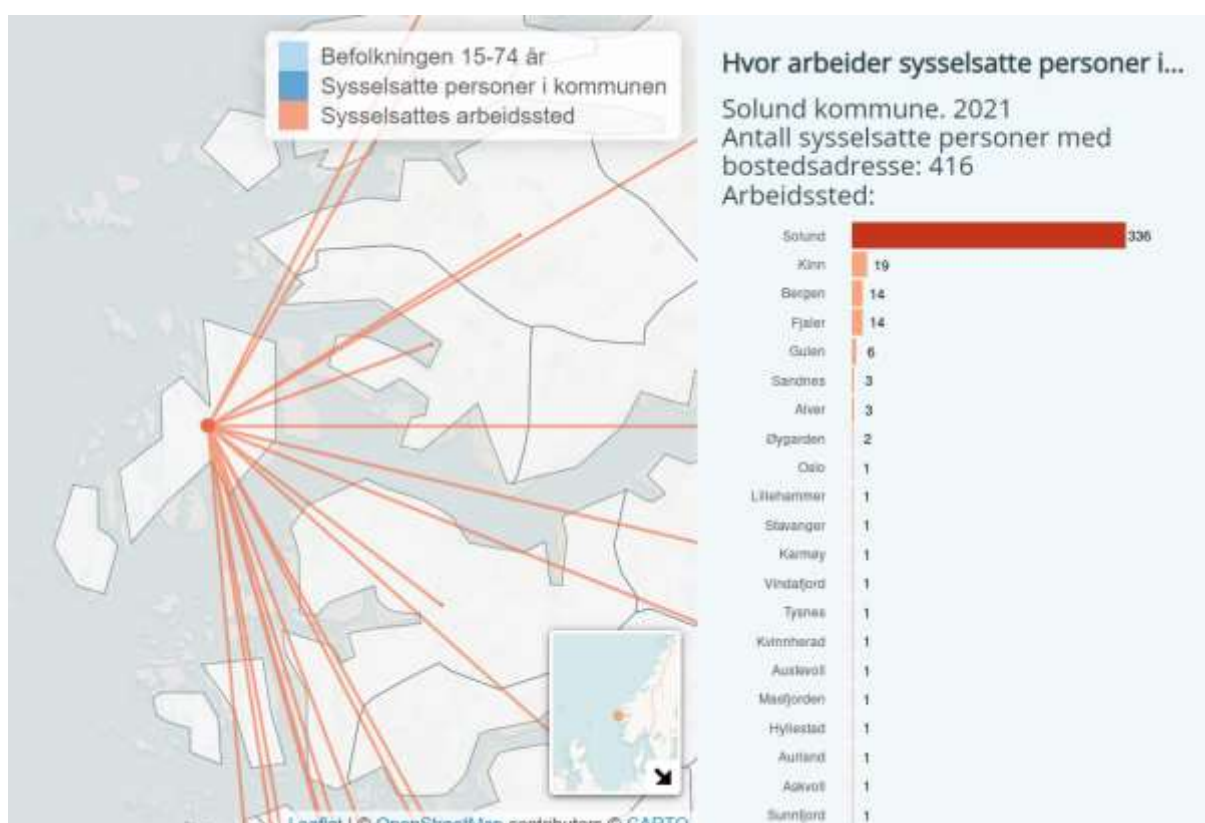
Figur 9 Sysselsette per 4. kvartal, etter region, alder, statistikkvarial og år. Kjelde: SSB tabell 11616: <https://www.ssb.no/statbank/table/11616/tableViewLayout1/>

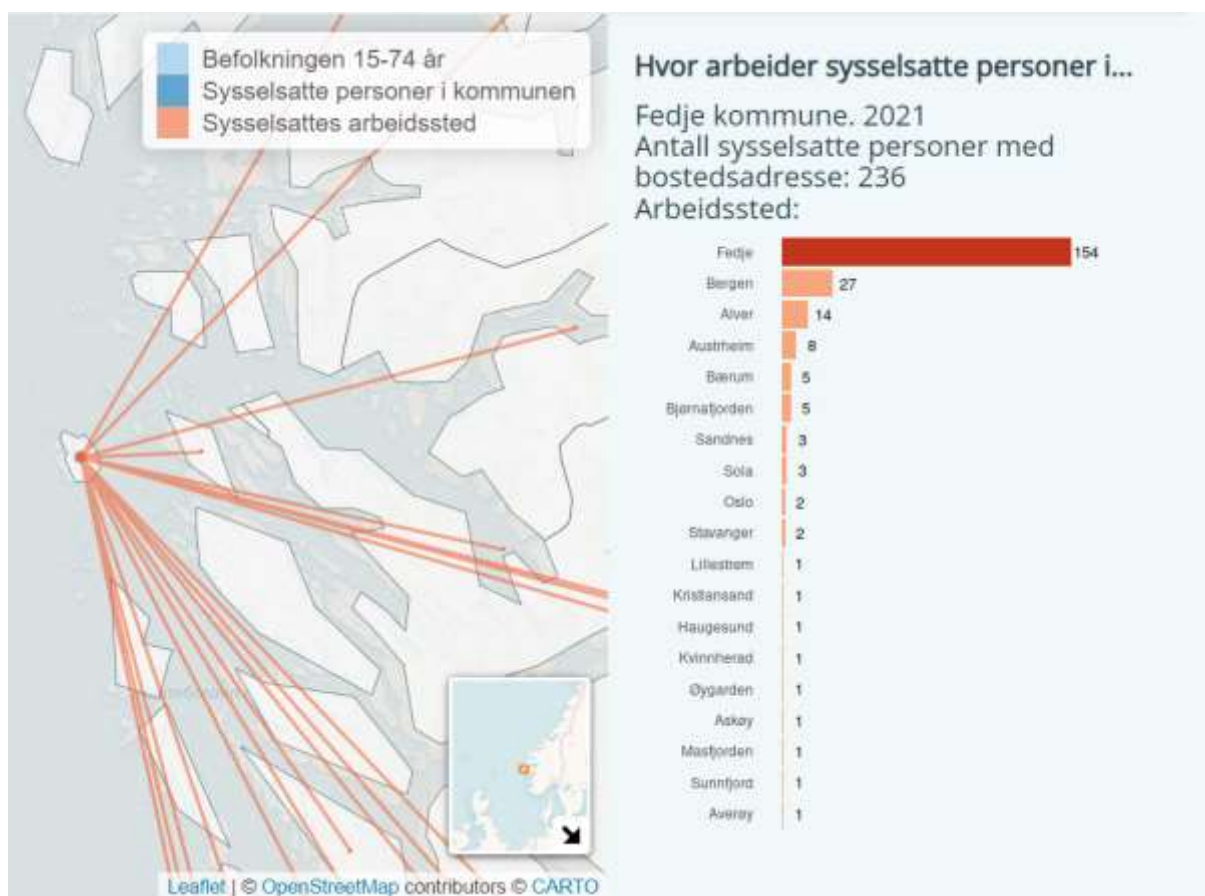
Figur 10 Utvikling av tall arbeidsplassar i Solund indeksert slik at nivået i 2000=100, relativt til indeksen for Norge. Kjelde: <https://2020.regionalanalyse.no/distrikt/4636/all>

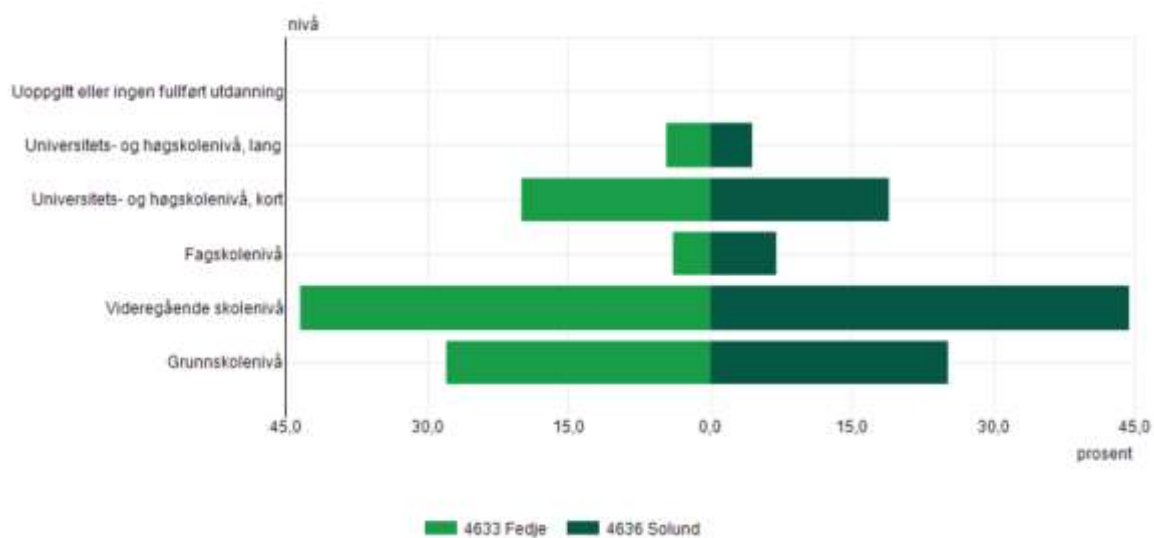
Figur 11 Utvikling av antall arbeidsplasser i Fedje indeksert slik at nivået i 2000=100, relativt til indeksen for Norge. Kjelde: Regional analyse: <https://2020.regionalanalyse.no/distrikt/4633/all>

Figur 12 Visualisering av pendling ut av Solund kommune i 2021. Kjelde: Statistics Norway: <https://statisticsnorway.shinyapps.io/pendling/>

Figur 13 Visualisering av pendling ut av Fedje kommune i 2021. Kjelde: Statistics Norway:
<https://statisticsnorway.shinyapps.io/pendling/>

Figur 14 Befolkninga sitt utdanningsnivå. Kjelde: SSB Tabell 09429:
<https://www.ssb.no/statbank/table/09429/chartViewPopulationPyramid/>

1.4 Kjende utviklingstrekk, utfordringar, særtrekk og mogelegheiter i regionen

Solund kommune har i sin samfunnsdel¹ peika på ei rekkje utviklingstrekk som kan truleg kan seiast å vere trend i tida og i mange tilfelle regionale:

- Globalisering og sentraliseringstrend.
- Aukande mobilitet.
- Fleire eldre enn yngre.
- Fleire menn i distriktet enn kvinner.
- Motstridande interesser knytt til sjøen.
- Forventning om urbane kvalitetar også i bygdene.
- Endring i samferdsla.
- Klimaendringar.

Vestland fylkeskommune peikar på hovudutfordringar²:

- Klimaomstilling.
- Balansert areal- og naturressursbruk.
- Gode transportsamband og smart mobilitet.
- Grøn konkurransekraft.
- Digitalisering va samfunnet.
- Relevant kompetanse og kunnskap.
- Attraktive stader og gode nærmiljø..
- Eit fornyande, profesjonelt og frivillig kulturliv
- Likeverdig samfunn.
- Ungdom – trivsel og tilhøyre.

Vestland Fylkeskommune peikar på særtrekk i Nordhordland og HAFS (sjå fotnote 2):

- Folketalsnedgang, låg del unge.
- Gode skuleresultat.
- Styrke innan marin og maritim næringsverksemd som kan utviklast.
- Utsett for stormflo og skred.
- Liten tilgang på høgfrekvent kollektivtilbod.
- Utfordrande vegtransport.
- Aktivt kultur- og idrettsliv.

I grønn region Vestland sin Vestlandsportefølje³ vert det peika på ei lang rekkje forretningsmogelegheiter, som til dømes:

- Havbasert oppdrett.
- Utvikle oppdrett av nye arter og planter globalt.
- Landbasert fiskeoppdrett.
- Mesopelagisk fiskeri og teknologi.

¹ <https://www.solund.kommune.no/f/p1/i7df5c1ad-85bf-46ae-a487-5290dccd68bd/2019-kps-samfunnsdel-solund-vedteken.pdf>

² <https://www.vestlandfylke.no/globalassets/planlegging/regional-planstrategi/vestland---utfordringar-for-fylket-og-komunane.pdf>

³ <https://www.vestlandfylke.no/globalassets/innovasjon-og-naringsutvikling/gron-region-vestland/gron-region-vestlandsportefoljen-endelig.pdf>

- Grøn hamn og skipsfart.
- Berekraftig reiseliv.

Mange av disse forretningsmogelegheitene er også peika på i Havbruksstrategien – Et hav av muligheter⁴, og NOU 2023: 10 Leve og oppleve – Reisemål for en bærekraftig fremtid⁵.

1.5 Kommuneplanen sin samfunnsdel

Solund

Solund kommune vedtok sin samfunnsdel i 2020 etter ein grundig og god prosess. Ein har erfart ved bruk av planen at det bør vurderast å revidere planen i samband med vedtak av kommunal planstrategi, for å implementere nokre tema og tydeleggjere nokre tema for å sikre eit godt styringsdokument. Lenke til gjeldande plan: <https://www.solund.kommune.no/f/p1/i7df5c1ad-85bf-46ae-a487-5290dccd68bd/2019-kps-samfunnsdel-solund-vedteken.pdf>

Solund kommune sine prioriteringar i samfunnsdelen 2020 er:

- *Bruk og vern av sjøareala* - Målet er å setje av nye sjøareal til berekraftig fiskeri- og havbruksnæring som nyttar det framtidige potensialet som ligg i lovverk og teknologi.
- *Bruk og verna av kystlandskapet* - Målet er å ta vare på og bruke mangfaldet i kystlandskapet på ein langsiktig og berekraftig måte.
- *Varierte bustader og bukvalitetar* - Målet er å auke variasjonen av bustadtypar og styrke bukvalitetane i eksisterande grender og knutepunkt.
- *Mangfaldig næringsliv og fleire arbeidsplassar* - Målet er auka næringsutvikling, meir mangfald i næringsliv og fleire arbeidsplassar.
- *Gjere Solund synleg* - Målet er å vise fram det kreative og skapande moderne samfunnet Solund og det kontinuerlege utviklingsarbeidet som skjer.

I tillegg er det målsettingar på temaa oppvekst, alderdom, helse og omsorg heile livet, folkehelse, kultur- og fritidstilbod, arealbruk, samferdsle og infrastruktur, klimaomstilling, trygt samfunn, godt forhold til naboane og god kommunal drift.

Fedje

Fedje kommune sin kommuneplan går ut i 2024 og det vert planlagt rullering av denne. Fedje vil føreslå ein plan som gjeld både samfunnsdel og areal. Dette vil vere sentralt i ein bygdevekst avtale.

Fedje er også deltakar i samarbeidet om ein interkommunal plan for sjøareal i Nordhordland. Den interkommunale planen skal no til 3. gongs høyring. Det har vist seg vanskeleg å finne løysingar som regionalt nivå kan akseptere. Lenke til sak om interkommunal plan for sjøareal i Nordhordland: https://innsyn.sing.no/Fedje/innsyn/wfinnsyn.ashx?response=arkivsak_detaljer&arkivsakid=2020000314&

1.6 Samarbeid mellom Solund og Fedje

Det er samarbeid mellom kommunane i dag gjennom fleire samarbeid og selskap som har utgangspunkt i Bergen og Nordhordland, som renovasjon, NAV, politi, Eviny, IUA Bergen, for å nemne noko.. I tillegg kjem øykommunesamarbeidet.

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/havbruksstrategien-et-hav-av-muligheter/id2864482/?ch=1>

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-10/id2968657/?ch=4>

Vi ser at utan samarbeidspartnarar blir det vanskeleg å snu utviklinga. Fedje og Solund har hatt eit veldig godt samarbeid knytt til legetenesta. Vi har no ei ordning som er god og ser ut til å være stabil. Vi ynskjer å vidareutvikle samarbeidet og hjelpe kvarandre i å få ei god og berekraftig utvikling i kommunane våre. Begge kommunane har lege i nordsjøturnus. Fedje har fått bistand frå Solund til å etablere ordninga. Det kan bli aktuelt sjå på andre faggrupper innan helse for å finne nye løysingar på rekrutteringsutfordringane.

Både Fedje og Solund søkte om opptak til bygdevekstavgift i fjor, i eit samarbeid, men med kvar sin søknad. I år søker vi saman. Begge kommunane har difor eit politisk vedtak frå i fjor, men ikkje av årets søknad. Politisk vedtak på sjølve søknaden ettersendast, jamfør tidsplan lenger bak.

Lenke til Solund kommune si politiske sak av 2022:

https://www.solund.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=202203157&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=10636&

Lenke til Solund kommune si politiske sak av 2023:

https://www.solund.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=202205591&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=10636&

Lenke til Fedje kommune si politiske sak av 2022:

https://innsyn.sing.no/Fedje/innsyn/wfinnsyn.ashx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2021010508&

2. Prosjektbeskriving

2.1 Mål for prosjektet

Målsettinga for fase 1, fram til 30. oktober 2024, er å etablere ei organisering, engasjere ein prosjektleiar, tydeleggjere prosjektet, og etablere ein avtale med staten og aktuelle samarbeidspartnarar. I tillegg må kommunane komme lengst mogeleg i revisjon/rullering av kommuneplanen i tråd med kommunal planstrategi. Solund kommune skal komme lengst mogeleg i revisjon av samfunnsdelen, og Fedje kommune skal gjere vedtak om rullering av samfunnsdelen/arealdelen av kommuneplanen som går ut i 2024.

Målsettinga for fase 2 er å legge til rette for og skape utvikling i kommunane basert på dei lokale fortrinna som Solund og Fedje har. Utviklinga skal vere økonomisk, miljømessig og sosialt berekraftig, og skal bidra til auka aktivitet, trivsel, framtidstru og rekruttering. Særprega til lokalsamfunna skal takast vare på. I dette arbeidet ynskjer vi å fokusere på framtidsretta næring, infrastruktur, rekruttering og bustadutvikling.

2.2 Prosjektarbeidet fase 1

Aktivitetar

Aktivitetar i fase 1 i prosjektet:

- Forankring og politisk vedtak i kommunestyra på endeleg søknad.
- Etablere styringsgruppe.

- Engasjere prosjektleiar.
- Inngå avtalar med aktuelle samarbeidspartnarar.
- Definere målkriteria.
- Avklare forventningar og roller mellom kommunane, mellom administrasjon og politisk nivå, og mellom samarbeidspartnerane.
- Kartlegge kva moment som har størst potensiale for vidareutvikling innan kvart av temaa framtidsretta næring, infrastruktur, rekruttering og bustadutvikling.
- Studietur basert på resultat av kartlegginga.
- Planlegge og gjennomføre medverknad og dialog med interessentar; grunneigarar, innbyggjarar, næringsliv, m.m.
- Spisse strategiane og tiltaka til fase 2.
- Kartlegge stimuleringstiltak som passar inn i prosjektet sin fase 2.
- Signere bygdevekstavtale med staten og regionale mynde.
- Revisjon av samfunnsdel:
 - Solund: Revidere kommuneplanen sin samfunnsdel jamfør kommunal planstrategi 2023 – 2026 og plan- og bygningslova.
 - Fedje: Revidere kommuneplanen sin samfunns- og arealdel jamfør føringar i planprogram, og plan- og bygningslova.

Samarbeid

Ein kommune kan ikkje utvikle lokalsamfunnet åleine. Kommunen er heilt avhengig av både regional og lokal hjelp til dette. Det er difor avgjerande at ein har med både regionale styresmakter og dei lokale aktørane, næringsliv, grunneigarar, innbyggjarar og frivilligheita med på dette prosjektet. Dersom ein får til ein god prosess, der alle interessentar får delta, så vil ei få til eit betre prosjekt der meir kunnskap, engasjement og gjennomføringsevne kjem inn i prosjektet. Og på denne måten vert prosjektet forankra hos interessentane på same tid. For å få dette til å fungere i praksis må det ligge omforeinte målsettingar i botnen.

Fedje og Solund kommunar har hatt dialog med Statsforvaltaren i Vestland og Vestland fylkeskommune om bygdevekstavtale.

Fedje kommune har eit lokalt samarbeid med blant anna Feddie AS som satsar på Fedje med whisky og gin kopla til reiseliv/opplevingar. I tillegg søker Fedje kommune om å bli med i Bergen og omland friluftsråd for å utvikle naturbaserte aktivitetar. Fedje samarbeider med fylkeskommunen i LivogLyst og utvikling av friluftsliv. Kommunen har vedteke å gå inn i eit 5-årig prosjekt med Industriutvikling Vest som er støtta mellom anna av SIVA. Kommunen er aktiv i regionrådet, mellom anna knytt til reiseliv og Biosfæreområdet (UNESCO). Fedje kommune har prosjekt "prøvebu Fedje" saman med lokalt reiseliv.

Solund kommune har etablert samarbeid med fiskerinæringa i kommunen knytt til prosjekt for felles fiskerihamn, i tillegg til å ha jamlege reiselivforum med reiselivet i kommune og samrådsmøte med Solund Næringssamskipnad⁶. Solund kommune er medlem av og vertskap for Fjordande Friluftsråd. Solund kommune samarbeider med Vestland fylkeskommune på tema som til dømes næringsutvikling i utsette område, friluftsliv, ro- og padleruter, og program for folkehelse. Solund kommune er medlem av Fjordkysten regional- og geopark.

⁶ Solund Næringssamskipnad er interesseorganisasjonen for bedrifter i Solund.

Kritiske suksessfaktorar

- Riktig prosjektorganisering som fungerer for alle interessentar.
- Prosessleing tilpassast godt til prosessstega.
- At det vert vekka engasjement rundt prosjektet blant interessentane, og at dette vert opplevd som nyttig slik at ein beheld engasjementet.
- At det er tilstrekkelege ressursar til å følgje opp prosjektet, også utover prosessleiar.

Kvalitetssikring vert sikra med jamlege møte mellom prosjektleiar og prosjektansvarleg, oppfølging av tids- og milepåleplan og vurderingar undervegs.

Prosjektorganisering

Prosjektansvarleg – Solund og Fedje kommunar

Prosjektleiar – Skal engasjerast.

Styringsgruppe – Ordførarane i kommunane, og representant frå Statsforvaltaren i Vestland og Vestland fylkeskommune.

Prosjektgruppe – Administrativt tilsette i kommunane.

Det er prosjektleiar som har ansvar for framdrifta i prosjektet, og koplar på ressursar frå kommunane ved behov.

Økonomi

Det er behov for å tilsette ein prosjektleiar for å leie prosjektet. Det vil også vere behov for å frikjøpe ein del interne ressursar i dei to kommunane, tilsvarende minimum 25 % samla i kommunane. Det er behov for ei kartlegging for å finne nøyaktig kva som bør vere satsingsområde for kvart av dei tre temaa. Vidare er det behov for ymse møte, studietur og reiser. For å sikre at får størst moglege medverknad vil informasjon vere viktig i prosjektet.

Tiltak	Kostnad kr. 2023 - 2024
Prosjektleiar 100 % lønn og sosiale utgifter	950.000
Reiser, studietur (prosjektleiar og styringsgruppe)	150.000
Informasjon; sosiale nyheiter og trykt informasjon	50.000
Møter	100.000
Ekstern rådgjeving - kartlegging	500.000
Internt frikjøp – 25 % - utgreiningar	250.000
Total søknadssum	2.000.000

I tillegg vil det komme ein betydelege eigeninnsats i medverknadsprosessen, sakshandsaming og møte. Denne er ikkje talfesta.

Tidsplan

Tidsplanen vert sett i tråd med dei fristar som er sett. *) MP = milepåle

Frist	Aktivitet	MP*)
23. juni 2023	Søknad på ordning for bygdevekstavtale.	MP
31. oktober 2023	Vedtak av søknad i kommunestyra.	MP
15. november	Etablering av styringsgruppe.	
1. januar 2024	Tiltreding av prosjektleiar.	
1. februar 2024	Avklarande møte internt, mellom kommunar og med regionale mynde.	

1. april 2024	Vedtak om høyring av kommunal planstrategi.	MP
Vår 2024	Kartlegging av potensiale, medverknadsprosessar, studietur.	
1.september2024	Spisse strategiar og tiltak. Kartlegge stimuleringsiltak.	
20. oktober	Politisk handsaming av framlegg til avtale.	MP
30. oktober 2024	Signere avtale med staten og regionale mynde.	MP
31. oktober 2024	Vedtak av kommunal planstrategi og eventuelt planprogram til samfunnsdelen.	MP

Prosess for kommuneplanen er teken ut av tidsplanen, då prosessane for desse planane vil vere ganske ulik, tidsmessig i Solund og Fedje.

2.3 Om fase 2

Konkretisering av tema i fase 2

Vi trur at trivsel og lysta til å bu ein plass handlar om mange ting; ein stad å bu, arbeid, tenestetilbod, fritidstilbod og gode relasjonar. Det er også viktig at det skjer ei utvikling. Dette skaper trivsel. Det er ikkje alle desse temaa som er aktuelle for ein bygdevekstavtale, nokre tema står Solund og Fedje ganske ulikt på, og nokre tema er vi rett og slett gode på. Det er med bakgrunn i dette at vi har landa på temaa som opplevast som overvekt mot næringsorientering, men alt dette heng saman. Fleire arbeidsplassar og auka rekruttering betyr at det må vere fleire tilgjengelege bustader, og kanskje det blir fleire innbyggjarar. Dette fører til fleire relasjonar, auka teneste- og aktivitetstilbod i lokalsamfunna og auka trivsel. Og infrastrukturen er sjølve grunnmuren for alt vi driv med i havgapet. Alle temaa vert arbeida med i dag, men Fedje og Solund er små kommunar som ikkje har ressursar til å jobbe effektivt og planmessig nok med slike saker i dag. Og Fedje og Solund er ikkje unike som øykommunar i Norge, med dei utfordringane dette fører med seg. Det er difor nyttig å kunne samarbeide også med liknande øykommunar utanfor Vestland fylke, til dømes gjennom øykommunesamarbeidet.

Mogelegheitene som ligg i dei nye nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027 vil vere eit avgjerande rammeverk i bygdevekstavtalen⁷, og i utviklinga av Solund og Fedje framover.

Strategiar/ tiltak som går på tvers av dei konkrete temaa:

- Bruke medverknadsprosessane til å skape engasjement, kartlegge ressursar i lokalsamfunnet og sette dette i system.
- Bidra til at øykommunesamarbeidet er aktivt og vitalt.

Framtidsretta næring

Solund og Fedje kommune ynskjer å kartlegge kva potensiale som ligg i desse to kommunane opp mot satsingane på regionalt nivå for fiskeri og havbruk, og naturleg tilgrensande næringar. Kommunane ynskjer også å sjå på potensialet som ligg i berekraftig reiseliv. Det er innan desse næringane vi opplever er våre særskilde fortrinn, og Solund kommune har allereie ein dialog med Vestland fylkeskommune om framtidsretta næringsutvikling. I samband med arealplanlegging kan

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/>

alle regionale myndigheiter vere aktuelle som samarbeidspartar. Temaet kan gje raske resultat i form av tilrettelegging for framtidsretta næring, til dømes ved tilrettelegging av næringsområde.

Fedje byggar seg no opp med reiseliv som den viktige næringa framover. Her ligg det eit stort potensiale som ikkje er nytta. Solund og Fedje kan bli viktige «perlar» for ei berekraftig reiselivsutvikling på Vestlandet. Kommunane har ei viktig rolle som tilretteleggjar for utvikling av reiselivet. Det er no private aktørar som ynskjer å satse og investere og difor er det heilt sentralt at kommunane kan følge opp, spesielt med omsyn til areal. Begge kommunane har potensiale for å sette lokalt reiseliv på kartet internasjonalt og bygge opp om Vestlandet som Noregs viktigaste reisemål.

Vi manglar kompetanse og økonomiske midlar til å leggje til rette for næringsutvikling; både til infrastruktur, planlegging og investeringar. Desse oppgåvene er ikkje lovpålagde og det er vanskeleg å prioritere i eit stramt budsjett. I dette prosjektet ynskjer vi å dra nytte av kvarandre sine erfaringar og hjelpe kvarandre i den vidare utviklinga av desse næringane.

Aktuelle tiltak/strategiar:

- Revisjon av arealdelen til kommuneplanen - Etablere nye sjønære areal og område for akvakultur. Utforske potensialet i fleirbruksområde.
- Legge til rette for, finne synergjar og stimulere til nye arbeidsplassar knytt til reiseliv, havbruk og marine næringar.
- Skape nye arbeidsplassar gjennom etablering av opplærings-, opplevings-, kurs og helsetilbod basert på natur- og kulturgitte geografiske fortrinn.
- Legge til rette for fjernarbeid for innbyggjarar med yrker som ikkje er stadtilknytt og med kunst- og kultur, og maritime landtidspendlaryrker som viktige målgrupper.
- Sjå på nye måtar å løyse rekrutteringsutfordringane innan helsesektoren.

Infrastruktur

Både Fedje og Solund er reine øykommunar som er avhengig av eit godt fungerande samferdsletilbod for tryggleiken sin del, og for at lokalsamfunna skal fungere. Dersom ferjene vert innstilt vert lokalsamfunna lamma, og det fører til dømes til ein høg kostnad for lokalt næringsliv. I tillegg har ferjene våre avgrensa opningstid, og til dels lang overfart slik at det er lang tid mellom avgangane. Dette er eit tema som ofte er på agendaen med Vestland Fylkeskommune, og ein ynskjer å sjå spesielt på dette saman med fylkeskommunen. Dette er eit tema som delvis kan gje raske resultat som vil merkast i samfunnet.

I prosjektet ynskjer vi å arbeide med å sikre eit betre infrastrukturtilbod som gjer at det føreseieleg, er lettare og billigare å drive verksemd i kommunane våre, opplevast tryggare og det er lettare å pendle til arbeid inn og ut av kommunane.

Aktuelle tiltak/ strategiar:

- Sjå på alternative måtar å sikre regularitet for ferjesambanda.
- Sjå på nye transportruter for å sikre akseptable vilkår for pendlarar og næringsliv.
- Samarbeide med nabokommunar, organisasjonar og næringslivet om lokale prioriteringar for å få samferdsletiltak inn i overordna styringsdokument.

Rekruttering

Både i Solund og Fedje opplever både kommunen og verksemdar at det kan vere vanskeleg å rekruttere personell med riktig kompetanse til ledige stillingar. Vi ynskjer å bruke fase 2 til å gjere kommunane våre meir kjent og vise fram kvalitetane våre, for slik å gjere oss meir attraktive for arbeidssøkjjarar. Vi ynskjer også i endå større grad stimulere til vidareutdanning og kompetanseheving blant tilsette som allereie er i kommunane, både internt i kommunane og i andre bedrifter. Begge kommunane er høgaktuelle som fjernarbeidsplassar og å legge til rette for dette er også eit tema for søknaden, gjerne med kunst- og kultur og maritime landtidspendlaryrker som viktige målgrupper. Dette er eit tema som vert vurdert å kunne gje raske resultat. På dette temaet er Framtidsfylket og Distriktssenteret aktuelle samarbeidspartar. Sistnemnte var nyleg i Solund og diskuterte tverrsektorielt arbeid, saman med Vestland fylkeskommune og NORCE.

Vi ser at for å vere attraktive for næringsutvikling, tilflytting og rekruttering av arbeidskraft så må vi arbeide for at den næringane vi har vert berekraftig og grøn. Det same gjeld nye etableringar, der ein må nytte mogelegheitene som ligg i føresetnadane lokalt, i lovverk og stimuleringsiltak. Dei unge arbeidstakarar set andre forventingar til jobben enn vi har vore vane med. Dei unge forventar og andre typar jobbar; dei jobbar for å leve, dei lever ikkje for å jobbe. Her skjer det eit paradigmeskifte som er viktig å ta omsyn til når vi ynskjer ungdommane som flyttar ut av kommunen for å ta utdanning, tilbake til kommunen. Dette gjeld spesielt kvinner. Høgt utdanna kvinner kjem ikkje så lett tilbake til Solund og Fedje. Dette gjer og noko med den demografiske utviklinga i kommunane. Det er vanskeleg å bygge opp eit variert tilbod av arbeidsplassar i ein liten øykommune, så vi treng verktøy for å finne gode løysingar på dette. Eit pilotprosjekt kan være å lage eit kontorfellesskap der tilsette som jobbar i verksemdar utanfor kommunen kan ha eit arbeidsfellesskap i staden for heimekontor. Kan ein sjå for seg løysingar der ein kombinerer bibliotek med ein «hub» for fjernarbeid?

Framtidsfylket har søkt om midlar til å etablere ein portal for å finne riktig arbeidstakar til rett jobb. Det er ein portal der arbeidssøkjjarar kan søke opp ledige stillingar, på plassar med kvalitetar som arbeidssøkjaren etterspør. Ein hukar av kva type jobbe ein er å jakt etter, og kva stadkavlitetar ein er på jakt etter, og får treff basert på dette. Dersom dette prosjektet ikkje får midlar frå ordninga det er søkt om midlar til, kan det vere aktuelt å ta dette prosjektet med i fase 2.

Aktuelle aktivitetar/ strategiar:

- Legge til rette for og stimulere til kompetanseheving hos dei som allereie er tilsette.
- Gjere kommunane meir kjent hos potensielle arbeidssøkjjarar, deltidsbuande og livsstilsflyttarar.
- Formidle utviklingsarbeid i ulike media på ein slik måte at ein når alle innbyggjarane og andre interesserte.
- Bruke naturkvalitetane i kommunane meir målretta i merkevare- og omdømmebygging i samarbeid med lokale aktørar.
- Halde kontakt med ungdom under utdanning for å synleggjere bu- og arbeidsmoglegheiter.

Bustadutvikling

Kommunane opplever at det vanskeleg for dei som ynskjer å kjøpe seg bustad i distrikta, det handlar om at det ikkje er tilgjengelege bueiningar for sal og verditap på nye bueiningar. Ein trend er at vi lever mykje meir av livet aleine no, til dømes særbuarar, eller at folk bur to plassar, som arbeidspendling. Kanskje det er aktuelt at skatteinntektene skal delast på to kommunar i framtida? Det er difor nødvendig å ha tilgjengelege einingar for utleige, einingar med alternative

finansieringsordningar og alternative bueiningar, for å stø opp nye trendar og motverke økonomiske konsekvensar.

Aktuelle strategiar/ tiltak:

- Pilotprosjekt på attraktive bustadformar og løysingar økonomisk, arealmessig og med omsyn til arkitektur/utforming.
- Sjå på fortetting i utbygde område i strandsona.
- Sjå på mogelegheiter for alternative buformer som er spesielt aktuelle med føresetnadane som Solund og Fedje har.
- Dette er eigentleg eit tiltak på tvers av alle avtaletemaa: Vekke liv att i øykommunesamarbeidet, som har vore litt i dvale siste åra.

Resultatmål av fase 2:

Målsettingane vil bli spissa i fase 1. Moment som er sentrale er:

- Fleire arbeidsplassar i kommunane knytt til dei grøne satsingane i grøn region Vestland; marine næringar og reiseliv.
- Auka del sysselsette med riktig kompetanse på riktig plass.
- Betre infrastruktur som gir større tryggleik og utvida tilgang til arbeidsmarknad og tenester i sentrale strøk.
- Større mangfald i buformer og finansieringsmodellar av bueiningar.

Effektmål av fase 2:

Målsettingane vil bli spissa i fase 1. Moment som er sentrale er:

- næringsdrivande og tilflyttarar som etablerer seg permanent fordi dei kjenner seg velkomne og opplever at det er enkelt.
- eit variert og framtidsretta næringsliv som baserer seg på lokalsamfunna sine grunnleggande ressursar i natur og folk.
- innbyggjarar, besøkande og næringsliv som deltek i aktivitetar, og skapar aktivitet fordi dei ynskjer å bidra positivt for seg sjølv og andre.
- innbyggjarar, besøkande og næringsliv som brukar naturen aktivt på ein berekraftig måte.
- Godt omdøme knytt til eit godt liv, tryggleik, bulyst og attraktivitet som ein motsats til bylivet. Kvalitetar som livskvalitet, folkehelse, tid er godt kjent og kommunisert.
- Kommunane har jobba fram gode stadkvalitetar med primært fokus på Hardbakke og Fedje sentrum.
- Inkludering og mangfald er eit kjenneteikn. "Bygdedyret er dødt" og berekraftsmål 17 førebyggjer einsemd.
- Dei to diamantane yttarst i havet skin og er eit førebilete for berekraftig bygdeutvikling.